

Nr 31.

*Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner
angående vissa ändringar i förordningen om nöjesskatt.*

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet ha hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen:

1) de likalydande motionerna I: 11 av herr *Berling m. fl.* och II: 9 av herr *Bergström m. fl.*, vari hemställts, »att riksdagen ville besluta om följande ändrade lydelse av § 9 st. 1 i nöjesskatteförordningen: 'Såsom biljettpris anses det ordinarie priset för den tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till att tillfälligtvis nedsättning medgives för vissa grupper av deltagare eller att biljett utlämnas utan betalning (fribiljett)';»;

2) de likalydande motionerna I: 102 av herr *Ernst Hjalmar Nilsson m. fl.* och II: 122 av herrar *Skoglund* i Umeå och *Åkerström*, vari hemställts, »att riksdagen måtte antaga följande förslag till ändrad lydelse av 15 § tredje stycket förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt.

15 §.

Där ideell — — — syfte.

Vad i — — — främja hästsport.

Där nöjestillställning anordnas av folketshusförening, folkparksförening eller annan liknande organisation eller av organisation, som har till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal, åtnjutes befrielse från nöjesskatt för varje tillställning med belopp som i första stycket anges. Vad nu sagts skall gälla endast under förutsättning, att organisationen under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, att tillställning av samma slag hålles högst två dagar i följd inom samma lokal eller område och att tillställningen icke är av beskaffenhet som avses i första stycket andra punkten»; samt

3) motionen II: 268 av herr *Ericsson* i Sörsjön, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten att genomföra sådan ändring i gällande förordning om nöjesskatt, att dansbiljett icke skall kunna påtvingas restauranggäst som endast önskar intaga måltid och ej är intresserad av dans och vad därmed sammanhänger».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda
Bihang till riksdagens protokoll 1949. 7 saml. Nr 31.

yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 11, I: 102 och II: 268.

De föreliggande motionerna avse sålunda tre olika spörsmål, nämligen dels beräkning av nöjesskatt för abonnemang, dels frågan om ändring av 15 § tredje stycket nöjesskatteförordningen, dels ock frågan om beskattning av restaurangdans.

Beräkning av nöjesskatt för abonnemang.

Enligt 6 § förordningen den 21 december 1945 om nöjesskatt upptages nöjesskatten i form av skatt på biljett eller annat bevis, som berättigar till deltagande i nöjestillställningen. Jämlikt 7 § utgår nöjesskatten med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten; dock att för biografföreställning nöjesskatten utgår med 30 procent, om biljettpriset icke överstiger en krona, och eljest med 30 procent av en krona och 45 procent av återstoden av biljettpriset. I 9 § ha meddelats närmare föreskrifter till ledning för beräkning av biljettpriset. Nämda författningsrum lyder:

»Såsom biljettpris anses det ordinarie priset för den tillställning, varom fråga är, utan hänsyn till att nedsättning medgives för vissa grupper av deltagare eller att biljett utlämnas utan betalning (fribiljett).

I biljettpriset inräknas förköpsavgift, särskild sittplatsavgift eller annan dylik avgift ävensom sådan program-, garderobs- eller därmed jämförlig avgift, vars erläggande utgör villkor för tillträde till tillställningen.

Avser biljett ett flertal tillställningar eller ett flertal personer, beräknas skatt därå såsom för motsvarande antal biljetter för en tillställning eller en person. Har icke vid biljettens utlämnande bestämts, huru många tillställningar eller personer biljetten avser, beräknas skatten å biljetten till 20 procent av biljettpriset eller, då fråga är om biografföreställning, till 40 procent av nämnda pris.»

Nöjesskatteförordningens bestämmelser om sättet för beräkning av skatten bygger sålunda bl. a. på den principen att skatten skall utgå per biljett och icke å de sammanlagda bruttoinkomsterna. Detta system för beräkning av skatten har funnits även i tidigare förordningar om nöjesskatt. Under förarbetena till 1945 års förordning diskuterades emellertid en övergång till ett system med skatt å de verkliga bruttointäkterna. Det av 1944 års nöjesskatteutredning framlagda förslaget till förordning om nöjesskatt innehöll sålunda en bestämmelse om att nöjesskatten skulle utgå med viss procent av de för tillträde till nöjestillställningen erlagda avgifternas sammanlagda belopp. I konsekvens härmed hade de sakkunniga i sitt förslag icke medtagit några särskilda regler för beskattning av abonnemang- och familjebiljetter. Såsom de sakkunniga framhållit förutsätter detta system att skatten är proportionell. Vid framläggandet för 1945 års riksdag av

förslag till ny förordning om nöjesskatt (proposition nr 344/1945) ansåg sig emellertid departementschefen icke kunna biträda de sakkunnigas förslag till omläggning av skattesystemet i nu ifrågavarande hänseende. Sålunda anfördes bl. a. att då biografföreställningar enligt propositionen allttjämt skulle beskattas efter en progressiv skatteskala detta torde nödvändiggöra, att skatten å dylika föreställningar allttjämt beräknades per biljett. I fråga om övriga föreställningar fann departementschefen det i och för sig möjligt att genomföra de sakkunnigas förslag om beräkning av nöjesskatten. Emellertid syntes det mindre lämpligt med två olika system för upptagande av nöjesskatten. På grund härav och då systemet med skatt å biljetter syntes vara effektivare ur kontrollsynpunkt än ett system med skatt å sammanlagda bruttoavgifterna förordades i propositionen ett bibehållande av de dittills gällande reglerna om upptagande av nöjesskatten i form av skatt å biljett.

Frågan om beräkning av nöjesskatt i sådana fall då biljett avser ett flertal tillställningar var föremål för uppmärksamhet vid 1948 års riksdag. I motionen II: 60 vid nämnda års riksdag hemställdes sålunda om sådan ändring av 9 § tredje stycket nöjesskatteförordningen, att skatt å biljett, som avsåge ett flertal tillställningar, skulle beräknas å det sammanlagt erlagda beloppet och icke som nu vore fallet efter det ordinarie priset på motsvarande antal biljetter för en tillställning. Under utskottsbehandlingen inhämtades yttrande över motionen från riksräkenskapsverket, som därvid bl. a. uttalade, att goda skäl kunde anföras för en författningsändring i sådan riktning, att skatt alltid komme att utgå på det faktiskt betalda biljettpriset.

I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 28 i anledning av berörda motion anförde 1948 års bevillningsutskott bl. a. följande:

»Med hänsyn till att frågan om nöjesskattens uttagande i form av skatt å de sammanlagda bruttoinkomsterna varit föremål för prövning så sent som vid 1945 års riksdag finner utskottet sig icke i nu förevarande sammanhang böra upptaga denna fråga till förnyat bedömande. Emellertid vill det synas som om reglerna för beräkning av nöjesskatten i sin nuvarande utformning vore behäftade med vissa inadvartenser bl. a. i det av motionärerna angivna hänseendet. Ett avhjälpande härav torde dock förutsätta att tillgång erhöles till ett fullständigare utredningsmaterial än det som föreligger i nu ifrågavarande ärende. Beträffande formen för en författningsändring synes det i motionen framlagda förslaget icke erbjuda en godtagbar lösning. Såsom påpekats i den inom riksräkenskapsverket utarbetade promemorian torde det nämligen knappast vara befogat att begränsa en eventuell författningsändring på det sätt motionärerna föreslagit. Sålunda har i promemorian anförts, att motionärerna väl yrkat ändring för det fallet att en biljett avsåge ett flertal tillställningar men icke för det närbesläktade fallet att en biljett avsåge ett flertal personer. Vidare har i promemorian framhållits, att den av motionärerna föreslagna författningsformuleringen innebure, att skatten för en seriebiljett skulle utgå med en lägre andel av det faktiska priset, när antalet tillställningar, för vilka biljetten gällde, vore på förhand

bestämt, än när så icke vore fallet. I detta sammanhang vill utskottet även fästa uppmärksamheten på att beträffande biografföreställningar skatten utgår efter en progressiv skatteskala, vilket torde nödvändiggöra att skatten för dessa föreställningar även vid abonnemang beräknas per biljett och icke å avgifternas sammanlagda belopp. På grund av det anförda finner utskottet ej skäl tillstyrka det i den föreliggande motionen framlagda förslaget till ändring i nöjesskatteförordningen.

Enligt vad utskottet under hand inhämtat har i samband med remissbehandlingen av en till finansdepartementet ingiven framställning om vissa ändringar i nöjesskatteförordningen frågan om en revision av förordningens bestämmelser om beräkning av skatt för biljett, som avser ett flertal tillställningar, även berörts. Då uppmärksamheten sålunda redan blivit fäst på det föreliggande spörsmålet finner utskottet ej heller skäl att i anledning av nu ifrågasatt motion förorda skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning i ämnet.»

I de likalydande *motionerna I: 11 och II: 9* har anförts i huvudsak följande. Den s. k. gruppbestämmelsen i 9 § skulle uppenbarligen tillämpas vid alla tillfälliga nedsättningar. Därom torde icke råda tvekan. Det vore däremot tveksamt, hur bestämmelsen borde tillämpas vid de regelmässiga nedsättningar, som förekomme i form av abonnemang. Frågan vore av väsentlig betydelse för bl. a. de statsunderstödda teatrarna utanför huvudstaden. Dessa företag hade till sitt väsentliga syfte att ge värdefull dramatik i landsorten och företrädesvis åt de ekonomiskt mindre välsituerade folkgrupperna. Det vore av detta skäl de erhöle anslag av staten för sin verksamhet. För att dessa företag skulle kunna genomföra sin uppgift och erhålla det publika underlag, som vore det berättigande för företagen, måste de arbeta med abonnemangssystem. I praktiken yppade sig nu skilda meningar om tillämpligheten av den s. k. gruppbestämmelsen. Teatrarna hävdade, att abonnemangspriserna vore att betrakta såsom ordinarie biljettpriser. Riksräkenskapsverket tillämpade gruppbestämmelsen även på de regelbundna nedsättningarna i form av abonnemang. Riksräkenskapsverkets tillämpning medförde, att skatten komme att utgå med mera än 15 procent på de verkliga och regelmässiga biljettpriserna. Det vore angeläget, att klarhet skapades i den föreliggande frågan och att abonnemangspriserna uttryckligen godkändes som ordinarie priser.

Ifrågasatt ändring av 15 § tredje stycket nöjesskatteförordningen.

I 15 § *första stycket* nöjesskatteförordningen stadgas att — där i stadgandet närmare angiven ideell organisation anordnar nöjestillställning, vars behållning skall användas att direkt främja dess ändamål — organisationen äger för varje tillställning åtnjuta befrielse från den del av nöjesskatten, som belöper å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 500 kronor. Det nu sagda gäller dock icke tillställning, i vilken till huvudsaklig del ingår dans

eller biografföreställning, med undantag för sådan filmförevisning, som genom sitt ämnesval är ägnad att direkt främja organisationens syfte. Enligt *andra stycket* i paragrafen skall motsvarande skattelindring gälla beträffande ideell organisation, som avser att stödja icke professionell idrott eller gymnastik eller att främja hästsport. Vidare föreskrives i 15 § *tredje stycket*, att, där nöjestillställning anordnas av organisation som har till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal och som under de senast förflutna fem åren icke lämnat utdelning åt sina medlemmar, åtnjutes befrielse från nöjesskatt för varje tillställning med förut angivet belopp, dock endast under förutsättning att tillställning av samma slag hålles högst två dagar i följd inom samma lokal eller område och att i tillställningen icke till huvudsaklig del ingår dans eller sådan biografföreställning för vilken lindring i beskattningen enligt vad i första stycket sägs icke kan äga rum.

Beträffande tillkomsten av nämnda stadganden må här anmärkas följande. I proposition nr 344 till 1945 års riksdag med förslag till förordning om nöjesskatt framhöll departementschefen att särskilda omständigheter motiverade att uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik erhöles en förmånligare behandling i nöjesskattehänseende än övriga slag av nöjestillställningar. En bestämmelse härom intogs också i departementsförslaget 15 §, vari stadgades, att i fråga om uppvisning eller tävling i icke professionell idrott eller gymnastik skulle för varje tillställning befrielse åtnjutas från den del av nöjesskatten, som belöpte å ett sammanlagt avgiftsbelopp av 2 000 kronor.

I anledning av propositionen väcktes ett flertal motioner med yrkanden, att lindring i nöjesbeskattningen skulle beredas vissa ideella organisationer och sådana sammanslutningar, vilka hade till uppgift att tillhandahålla allmänna samlingslokaler. Vad angår frågan om skattelindring för berörda sammanslutningar anförde 1945 års *bevillningsutskott* i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 66 följande:

»I de likalydande motionerna I: 415 och II: 631 har särskilt understrukits vikten av att jämväl sammanslutningar, som äga och underhålla allmänna samlingslokaler, beredas vissa lättnader i nöjesbeskattningen. Enligt vad för utskottet upplysts kunna till samlingslokaler av nu angivet slag hänföras i huvudsak folketshus- och nykterhetslokaler samt s. k. bygdegårdar, och de lokalägande sammanslutningarna torde i allmänhet vara registrerade såsom ekonomiska föreningar, ehuru dessa regelmässigt icke utdela någon vinst till sina medlemmar.

Jämväl i fråga om sammanslutningar, som ha till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal, är det av betydelse, att dylika sammanslutningar icke på grund av alltför hög nöjesbeskattning hindras att utöva sin ur allmänna synpunkter gagnande verksamhet. Särskilt för de mindre och ekonomiskt svagare sammanslutningarna torde skyldigheten att erlagga nöjesskatt för av dem anordnade nöjestillställningar välla ett betydande avbräck i deras verksamhet. Utskottet tillstyrker med hänsyn härtill att befrielse från nöjesskatt medges även i de fall, där nöjestillställning an-

ordnas av organisation, som har till uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Å andra sidan kan utskottet dock icke förorda, att denna befrielse göres mera omfattande än den befrielse från nöjesskatt som utskottet, enligt vad förut anförts, funnit sig kunna tillstyrka i fråga om tillställningar anordnade av vissa ideella organisationer. Det kan sålunda icke rimligen ifrågakomma, att nöjesskatt icke skall utgå för biografföreställningar, som anordnas av sammanslutning med uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal. Vad nu sagts torde böra gälla även i fråga om danstillställningar; i annat fall skulle det egendomliga förhållandet kunna uppkomma, att om en dylik sammanslutning i sin lokal anordnade en danstillställning, lindring skulle i nöjesbeskattningen inträda, medan detta icke skulle bli valet, därest i stället en ideell organisation hyrde lokalen och ställde sig själv såsom anordnare av danstillställningen. Såsom ytterligare villkor för rätt att erhålla lindring i nöjesbeskattningen torde böra stadgas, att sammanslutningen i fråga icke lämnat utdelning till sina medlemmar under de senast förflutna fem åren. Ej heller bör nu berörda förmån inträda, där tillställning av samma slag hålles inom samma lokal eller område mer än två dagar i följd. Lindringen i nöjesbeskattningen torde därjämte böra till beloppet begränsas på sätt utskottet förordnat med avseende å tillställningar som anordnas av vissa ideella organisationer.

Utskottet är givetvis medvetet om att de nu föreslagna lindringarna i nöjesbeskattningen för vissa ideella organisationer och för sammanslutningar, som ha till uppgift att tillhandahålla allmänna samlingslokaler — vilka lindringar innebära ett betydande avsteg från departementsförslagets mera konsekvent genomförda princip om enhetlig nöjesskatt — komma att föranleda vissa praktiska olägenheter. Utskottet har emellertid icke kunnat anvisa någon annan framkomlig utväg än den nu förordade för att tillgodose de önskemål om uppmjukningar i nöjesbeskattningen, vilka utskottet anser särskilt berättigade. De praktiska olägenheterna med nu ifrågasvarande lindringar i nöjesbeskattningen böra dock icke överskattas.»

Efter förslag av 1945 års bevillningsutskott erhöill 15 § sin nuvarande lydelse.

Till belysande av den tolkning, som bestämmelserna i 15 § nöjesskattförordningen erhållit i *praxis*, må här omnämnas tvenne utslag av regeringsrätten den 14 februari 1947. I ena fallet (se RÅ 1947 ref. 9) gällde det besvär av Byggnadsföreningen Folkets hus i Lilla Edet u. p. a. över en av länsstyrelsen i Älvsborgs län meddelad resolution om skyldighet för föreningen att utgiva viss nöjesskatt. I målet upplystes, att föreningen var registrerad såsom ekonomisk förening, och enligt sina stadgar hade till ändamål att, genom inköp eller byggande av därtill passande hus, åt sina medlemmar anskaffa lämpliga samlings-, läse- och förfriskningslokaler. Regeringsrätten fann, att föreningen icke ägde åtnjuta skattelindring enligt 15 §.

I andra fallet (RÅ 1947 not Fi 277) gällde det besvär av Föreningen Folkets hus i Katrineholm u. p. a., vilken förening hade till ändamål att tillhandahålla organisationer och enskilda personer samlingslokaler samt

parkanläggningar för sommarvistelse m. m. Genom sitt ovan omnämnda utslag fann regeringsrätten, att föreningen icke vore att anse såsom sådan ideell organisation eller sådan organisation med uppgift att tillhandahålla allmän samlingslokal, som enligt 15 § vore berättigad till nedsättning av nöjesskatten.

I de likalydande *motionerna I: 102 och II: 122* har inledningsvis erinrats om vad som förekommit vid tillkomsten av 15 § nöjesskatteförordningen. Därefter ha motionärerna anfört i huvudsak följande. Folkparker och folkets hus, som bland annat bedreve teaterverksamhet, hade i god tro och med full övertygelse att de uppfyllde de i författningen angivna fordringarna vid avlämnande av nöjesskatt gjort de avdrag, som de ansåge sig ha rätt till enligt 15 §. Folketshusrörelsen vore gammal i vårt land, och man kunde i stadgarna finna vissa otidsenliga formuleringar såsom »att föreningen har till ändamål att genom inköp eller byggande av därtill passande hus åt sina medlemmar anskaffa lämpliga samlings-, läse- och förfriskningslokaler» eller »att befrämja sina medlemmars ekonomiska intressen genom att bereda sina medlemmar bostäder och samlingslokaler». Trots dessa formuleringar uppläte folkets hus och parker sina lokaler till alla inom orten befintliga organisationer, och i regel vore även dessa organisationer delägare i folkets hus. De stora centralorganisationerna Folkets parkers centralstyrelse och Folketshusföreningarnas riksorganisation hade i sina normalstadgar en annan formulering, som ungefär svarade mot det reglemente, vilket utarbetats av statens nämnd för samlingslokaler. Enligt uppgift avvaktade riksledningen f. ö. den pågående översynen av lagen om ekonomiska föreningar och torde därefter föreslå en allmän översyn av respektive föreningsstadgar. Enligt nu använda normalstadgar hade föreningarna till ändamål att bereda föreningens medlemmar och på orten befintliga organisationer och föreningar tillgång till bland annat lokaler för möten, teater, bibliotek, bostäder m. m. och driva annan därmed jämförlig verksamhet, varmed skyldighet att föra handelsböcker vore förbunden. På grund av att en del folkets hus och parker hade gamla och otidsenliga stadgar hade regeringsrätten i utslag förklarat, att dessa föreningar icke ägde åtnjuta skattelindring, som i 15 § avsåges. Med anledning av detta utslag hade riksräkenskapsverket kommit med anmärkningar, och många folkets hus och parker komme på grund härav att i efterhand få inbetala avsevärda belopp i nöjesskatt. Av förarbetena till 15 § tredje stycket i nöjesskatteförordningen framginge, att syftet med denna bestämmelse i främsta rummet varit att bereda folketshusföreningarna, folkparkerna och andra liknande organisationer viss lindring i nöjesbeskattningen. Enligt regeringsrättsutslagen och riksräkenskapsverkets anmärkningar hade en sådan lindring emellertid i praxis icke kommit till stånd, beroende på att föreningar, varom här vore fråga, icke ansetts fylla kravet på att föreningarna skulle

tillhandahålla allmänna samlingslokaler. Med hänsyn härtill torde en utvidgning böra ske av bestämmelserna i 15 § tredje stycket på så sätt, att ifrågavarande skattelindring finge åtnjutas av folketshus-, folkparks- och andra liknande organisationer oavsett huruvida dessa enligt sina stadgar kunde sägas tillhandahålla allmänna samlingslokaler eller ej.

Enligt vad utskottet inhämtat har frågan om vissa ändringar i nöjes-skatteförordningen behandlats i *en inom finansdepartementet den 8 december 1947 upprättad promemoria*. Av innehållet i nämnda promemoria må här återgivas följande:

»Av förarbetena till 15 § tredje stycket framgår, att syftet med denna bestämmelse i främsta rummet varit att bereda folketshusföreningarna, folkparkerna och andra likartade organisationer viss lindring i nöjesbeskattningen. En sådan lindring har emellertid i praxis icke kommit till stånd, beroende på att föreningar, varom här är fråga, icke ansetts fylla kravet på att föreningarna skulle ha till uppgift att tillhandahålla *allmänna* samlingslokaler. Med hänsyn härtill torde böra övervägas huruvida icke en utvidgning bör ske av bestämmelserna i 15 § tredje stycket på så sätt, att ifrågavarande skattelindring må åtnjutas av folketshus-, folkparks- och andra liknande organisationer oavsett huruvida dessa enligt sina stadgar kunna sägas tillhandahålla allmänna samlingslokaler eller ej. En dylik ändring torde icke innebära någon saklig utvidgning i förhållande till vad som förutsattes vid stadgandets tillkomst. Något missbruk av rätten till lindring i nöjesbeskattningen torde icke behöva befaras med hänsyn till de villkor, som i övrigt föreskrives för rätten att åtnjuta sådan lindring.»

Över promemorian ha efter remiss yttranden avgivits av riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Älvsborgs län samt Folkets parkers centralorganisation. Det i promemorian framlagda förslaget till ändringar i 15 § har därvid tillstyrkts av de hörda länsstyrelserna samt Folkets parkers centralorganisation varemot detsamma avstyrkts av riksräkenskapsverket och överståthållarämbetet.

Beskattning av restaurangdans.

Enligt 1 § förordningen om nöjesskatt skall dylik skatt erläggas för nöjestillställning, till vilken allmänheten har tillträde mot avgift. Beträffande danstillställning gäller emellertid dessutom (§ 5) att om sådan tillställning anordnas i lokal eller å plats, där utskänkning av spritdrycker, vin, pilsnerdricka eller alkoholfria drycker samtidigt må äga rum, eller i annan lokal, som står i obehindrad inre förbindelse med lokal som nyss sagts, skall, ändock att särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres, nöjesskatt utgå för densamma.

Nøjesskatten upptages i form av skatt på biljett och utgår, utom beträffande biografföreställningar för vilka särskilda regler fastställts, med 15 procent å bruttopriset för varje biljett, inberäknat skatten. För danstillställning, som anordnas i samband med utskänkning av alkoholhaltiga eller

alkoholfria drycker skall, där avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres eller uppbäres med lägre belopp än nedan sägs, skatten beräknas som om avgift för varje person, vilken äger rätt deltaga i dansen, erlagts med a) fem kronor, där utskänkning av spritdrycker må äga rum; b) tre kronor, där utskänkning av vin men ej av spritdrycker må äga rum; samt c) en krona 50 öre, där utskänkning av endast pilsnerdricka eller alkoholfria drycker må äga rum. Uttages vid sådan danstillställning avgift för varje dans, skall nöjesskatt utgå som om avgiften för varje dansande par utgjorde minst 50, 30 eller 15 öre för de under a) — c) angivna olika slagen av utskänkingsställen.

Bestämmelsen att nöjesskatt skall utgå vid offentlig danstillställning i samband med utskänkning av alkoholhaltiga eller alkoholfria drycker, även om särskild avgift för tillträde till danstillställningen icke uppbäres — den s. k. restaurangdans — infördes i 1940 års nöjesskatteförordning genom beslut vid 1943 års riksdag (prop. nr 350 och bevillningsutskottets betänkande nr 56). De då antagna bestämmelserna bibehölls i huvudsak oförändrade i 1945 års nöjesskatteförordning.

I ovannämnda betänkande nr 56, vilket godkändes av riksdagen, anförde 1943 års bevillningsutskott bl. a. följande:

»En fråga av intresse i detta sammanhang är huruvida den nu föreslagna skatten å restaurangdans bör drabba jämväl andra restauranggäster än dem, som deltaga i dansen. Departementschefen har i detta hänseende anfört, att under remissbehandlingen såsom en särskilt obillig konsekvens av det föreliggande förslaget framhållits, att nöjesskatt finge erläggas även av dem, som på grund av sitt yrke vore tvungna att företaga resor och därunder taga in på hotell, i vars restauranglokaler dans vore anordnad. En begränsning av nöjesbeskattningen till att avse endast de dansande skulle emellertid — yttrade departementschefen — medföra avsevärda olägenheter särskilt i fråga om kontrollen. Departementschefen kunde följaktligen icke tillstyrka en sådan ändring av förslaget. Av det sålunda av departementschefen gjorda uttalandet har på olika håll dragits den slutsatsen, att enligt propositionen nöjesskatten skulle utgå i så vidsträckt omfattning, att under beskattningen skulle falla t. ex. resande, som vistas å uppkningsrum, ett slutet sällskap i en festväning eller sådana restauranggäster, som äro abonnenter, ehuru de ej ens besöka danslokalen. Emellertid torde det säkerligen icke hava varit departementschefens mening, att nöjesskatt skulle utgå i sådana fall som de nu nämnda. Med ifrågavarande bestämmelse torde sålunda endast hava avsetts, att nöjesskatt skall uttagas av dem, som äga deltaga i dansen. Därvid förutsattes jämväl, att vederbörande gäst skall befinna sig i danslokalen eller i annan därmed i inre förbindelse stående lokal. Såsom bestämmelsen avfattats synes den emellertid kunna leda till missförstånd. Utskottet anser fördens skull påkallat att söka närmare klargöra förslagens innebörd.

Därvid må framhållas, att frågan huruvida befrielse från nöjesskatt bör äga rum eller ej givetvis alltid blir beroende av om möjlighet föreligger att utöva en effektiv kontroll över att inga andra än de, som hava erlagt nöjesskatt, kunna deltaga i dansen. Kan en sådan kontroll anordnas, innebär ju

detta, att de, för vilka nöjesskatt ej erlägges, icke äga deltaga i dansen. Såsom jämväl i propositionen förutsatts, torde det därvid vara nödvändigt, att ett biljettsystem tillämpas. Beträffande restauranggäster, som intaga sin måltid i en lokal, medan dans pågår i en annan lokal inom restaurangen, måste sålunda tillses, att möjlighet icke förefinnes för dessa gäster att beträda danslokalen utan att lösa dansbiljett. Då handhavande av denna övervakning icke gärna kan läggas å uppbördsmyndigheten, måste detta ske genom restauranginnehavarens egen försorg. Denne bör sålunda tillse, att i danslokalen finnes en person, som tillhandahåller dansbiljetter och därjämte övervakar, att alla i danslokalen inträdande gäster äro försedda med dylika biljetter. Vad åter angår sådana gäster, som intaga sin måltid i själva danslokalen, lär det möta betydligt större svårigheter att göra någon åtskillnad mellan dansande och icke dansande gäster. Förefinnes emellertid möjlighet att inom danslokalen avgränsa den plats, där dans pågår, och att övervaka att inga andra än de, som äro försedda med dansbiljett, beträda denna plats, synes även i detta fall nöjesskatt böra utgå endast för dem, som beträda denna avgränsade plats.

Såvitt utskottet kan finna bör det i de flesta fall vara möjligt att efter de av utskottet nu skisserade riktlinjerna undvika, att nöjesskatt uttages av sådana gäster, som uppenbarligen besöka en restaurang i annat syfte än att dansa. Givet är emellertid, att den närmare utformningen av kontrollanordningarna i skilda fall kan bliva olika, beroende på de lokala förhållandena. Enligt 5 § nöjesskattekungörelsen ankommer det på vederbörande uppbördsmyndighet att meddela närmare föreskrifter rörande kontrollanordningarnas beskaffenhet. Utskottet förutsätter, att vid meddelande av sådana föreskrifter nödig hänsyn tages till de lokala förhållandena.

Om emellertid av lokala eller andra skäl erforderliga kontrollanordningar av nu angivet slag ej kunna åvägbringas, skall nöjesskatt erläggas för alla de gäster, som äga tillträde till danslokalen.»

I *motionen II: 268* har framhållits att bestämmelserna om uttagande av nöjesskatt vid danstillställningar hade medfört verkningar, som varken ur den enskildes eller det allmännas synpunkt kunde anses tillfredsställande. Visserligen torde det numera råda en ganska allmän mening därom, att en skälig beskattning av nöjeslivet i de olika former det förekomme kunde tolereras, då ju därigenom det allmänna tillfördes medel, som kunde komma till användning för tillgodoseende av gemensamma nyttiga ändamål. Emellertid torde det icke ha varit statsmakternas mening, att dansskatten skulle bli ett medel, varigenom man ej enbart skulle tillgodose förenämnda synpunkt om anskaffning av pengar för allmänna behov utan jämväl bereda möjlighet för restaurangföretag att uttaga onödiga och orimliga avgifter av personer, vilka endast besökte dylika ställen i syfte att intaga måltid och icke hade det ringaste intresse av dans och vad därmed sammanhänge. Nu låge nära till hands att anföra det argumentet, att den som ej vore intresserad av dans icke borde besöka en restaurang å kväll, då dans förekomme, utan i stället vid behov av måltid anlita något enklare matställe där dans ej anordnades. Visserligen kunde detta förefalla vara en både enkel och praktisk anvisning men tyvärr icke möjlig att efterkomma vid vissa

tillfällen. I Stockholm och möjligen någon av de andra större städerna inom landet, där det finnes matställen av olika slag och där servering även å enklare ställen förekomme till inemot kl. 23, kunde nog dansrestaurangen undvikas av den som så önskade, men i andra städer och samhällen föreläge ej alltid liknande valfria möjligheter. Enligt motionärens mening borde det med god vilja vara möjligt att genomföra ändring i nu gällande nöjesskatteförordning, varigenom ett tillrättaläggande kunde ske av de uppenbara missförhållandena, som för närvarande vore rådande.

Utskottet. I de nu föreliggande motionerna ha ifrågasatts ändring av vissa bestämmelser i förordningen den 21 december 1945 (nr 823) om nöjesskatt. Sålunda har i de likalydande motionerna I: 11 (av herr Berling m. fl.) och II: 9 (av herr Bergström m. fl.) hemställts, att riksdagen ville besluta sådan ändring av 9 § första stycket nämnda förordning att vid beräkning av nöjesskatten abonnemangspriser godkännas som ordinarie priser. I de likalydande motionerna I: 102 (av herr Ernst Hjalmar Nilsson m. fl.) och II: 122 (av herrar Skoglund i Umeå och Åkerström) har yrkats, att bestämmelserna i 15 § tredje stycket om viss skattelindring måtte göras tillämpliga jämväl å folketshus- och folkparksföreningar samt andra liknande organisationer, oavsett huruvida dessa enligt sina stadgar kunde sägas tillhandahålla allmänna samlingslokaler eller ej. Slutligen har i motionen II: 268 (av herr Ericsson i Sörsjön) hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående möjligheten att genomföra sådan ändring av gällande bestämmelser om beskattning av restaurangdans, att dansbiljett icke behövde lösas av restauranggäst, som endast intog måltid.

Vad först angår yrkandet att vid abonnemang det faktiskt erlagda biljettpriset skulle läggas till grund för skatteberäkningen får utskottet erinra om att, såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen, yrkande i samma riktning framställdes i motionen II: 60 vid 1948 års riksdag. I sitt över motionen avgivna betänkande nr 28 anförde samma års bevillningsutskott, att det ville synas som om reglerna för beräkning av nöjesskatt i sin nuvarande utformning vore behäftade med vissa inadvertenser bl. a. i det i motionen angivna hänseendet. Med hänsyn till att Kungl. Maj:ts uppmärksamhet redan i annat sammanhang blivit fäst på den föreliggande frågan ansåg 1948 års bevillningsutskott icke erforderligt att i anledning av motionen hemställa om särskild utredning i ämnet. Kungl. Maj:t har enligt vad bevillningsutskottet inhämtat numera genom beslut den 28 april 1949 uppdragit åt riksräkenskapsverket att verkställa en översyn av förordningen om nöjesskatt i syfte att utan ändring av de grundläggande bestämmelserna åstadkomma sådana jämkningar i förordningen som med hänsyn till vunna erfarenheter finge anses påkallade. Utredningsuppdraget har föranletts av vissa till finansdepartementet ingivna framställningar angående ändringar i

nöjesskatteförordningen, bl. a. av bestämmelserna om beräkning av biljettpriset i 9 §. Då alltså den i de nu förevarande motionerna I: 11 och II: 9 berörda frågan för närvarande är föremål för utredning, finner sig utskottet icke kunna tillstyrka det i motionerna framställda yrkandet om omedelbar författningsändring.

Beträffande det i de likalydande motionerna I: 102 och II: 122 framställda yrkandet om ändring av 15 § nöjesskatteförordningen i syfte att viss skattelindring skulle medgivas folketshus- och folkparksföreningar kommer även denna fråga att uppmärksammas vid den översyn, som enligt vad nyss sagts skall utföras av riksräkenskapsverket. Sålunda har vid utredningsuppdragets lämnande angivits, att översynen skall ske med beaktande bl. a. av de synpunkter, som anförts i den ovan omnämnda inom finansdepartementet upprättade promemorian av den 8 december 1947 beträffande vissa ändringar i 15 § nöjesskatteförordningen. Med hänsyn till att frågan om en ändring av nöjesskatteförordningen i den av motionärerna önskade riktningen sålunda är under utredning, finner sig utskottet för närvarande icke böra föreslå någon författningsändring. Utskottet avstyrker alltså motionerna I: 102 och II: 122.

I samband med behandlingen inom utskottet av sistnämnda båda motioner har gjorts gällande, att tillämpningen av 15 § vållat svårigheter även i andra hänseenden än de som berörts i motionerna. Sålunda har ifrågasatts huruvida icke de i paragrafen uppställda villkoren för rätt att åtnjuta skattelindring i vissa fall blivit alltför restriktivt tolkade. Utskottet förutsätter att även dessa förhållanden bliva närmare belysta vid den nu beslutade översynen.

Vad slutligen angår yrkandet i motionen II: 268 om en utredning i syfte att möjliggöra viss uppmjukning av bestämmelserna om beskattningen av restaurangdansen vill utskottet erinra om att det vid bestämmelsernas tillkomst stod fullt klart, att desamma vid tillämpningen kunde komma att medföra vissa olägenheter. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen fann 1943 års bevillningsutskott påkallat att söka närmare klarlägga bestämmelsernas innebörd. I anslutning härtill uttalade utskottet, att såvitt utskottet kunde finna det i de flesta fall borde vara möjligt att efter de av utskottet skisserade riktlinjerna undvika, att nöjesskatt uttoges av sådana gäster, som uppenbarligen besökte en restaurang i annat syfte än för att dansa.

Att i författningsväg giva en närmare reglering av hithörande spørsmål torde knappast vara möjligt. Däremot anser utskottet, att det skulle vara av värde om vid den nu beslutade översynen av nöjesskatteförordningen en undersökning verkställdes i syfte att utröna, huruvida de föreskrifter rörande kontrollanordningar för erläggande av skatt å restaurangdansen, som på skilda orter meddelats, stå i överensstämmelse med de uttalanden som från riksdagens sida gjordes vid bestämmelsernas tillkomst. Skulle det därvid

visa sig att behov föreligger av en mera enhetlig reglering, torde anvisningar kunna utfärdas av central myndighet. Utskottet utgår ifrån, att den nu förordade undersökningen kommer till stånd i samband med den ovan angivna översynen av nöjesskatteförordningen utan särskild begäran från riksdagens sida. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet det i motionen II: 268 framställda yrkandet om skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om utredning i ämnet.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att de likalydande motionerna I: 11 av herr Berling m. fl. och II: 9 av herr Bergström m. fl. om ändrad lydelse av 9 § nöjesskatteförordningen icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2) att de likalydande motionerna I: 102 av herr Ernst Hjalmar Nilsson m. fl. och II: 122 av herrar Skoglund i Umeå och Åkerström angående ändrad lydelse av 15 § tredje stycket förordningen om nöjesskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

3) att motionen II: 268 av herr Ericsson i Sörsjön om viss ändring i förordningen om nöjesskatt icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 maj 1949.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elon Andersson, Sjödahl, Velander, Heüman, Franzon, Falk, Wehtje, Ramberg, Einar Eriksson och Niklasson samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Kristensson i Osby, Sundström, Nilsson i Kristinehamn, Persson i Svensköp, Olofsson, Gunnarsson, Edström och Vigelsbo.
